

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging (KNNV)

1 januari 2026

Thema 2026: oevers

Soort van het seizoen: brasem

Als je in januari tot en met maart een brasem ziet? Meld dat aan natuurlijkdelfland@knnv.nl Wij publiceren deze in onze Nieuwsbrief. Je kan ze ook rechtstreeks bij waarneming.nl melden.

Waarom brasems bij het thema Oevers?

Het valt op hoeveel houten beschoeiingen er overal in onze omgeving zijn aangelegd en nog geregeld worden aangebracht, dit vaak om praktische redenen (tegen afkalving, optimaal m2 gebruik grond, aanlegplaats bootjes, onderhoud). Ze zijn echter erg nadelig voor natuurwaarden, omdat zachte overgangen tussen wal en water belangrijk zijn voor een rijke biodiversiteit. De hoge houten oeverbeschoeiingen hinderen o.a. amfibieën, kleine eendjes en egels. Dieren verdrinken daardoor soms ook. Zie voor meer informatie over het jaarthema: [link](#)

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur. Volg de link om te weten of het lidmaatschap ook iets voor jou is. [Klik hier](#)

Brasem, man met paaiplekken (Saxifraga Soren Berg)

Eigen ervaring

Brasems zie ik in het voorjaar langs rietoevers waar ze paaïen. Met ons team Vissen vangen we regelmatig brasem met grote visnetten; deze zijn meestal zo groot dat we ze in een cuvet kunnen brengen. Een cuvet is een smal aquarium. Aan hengelaars vraag ik of zij wat gevangen hebben en krijg dan regelmatig het antwoord brasem en meld deze dan op waarneming.nl. Af en toe zie ik een dode brasem in een breed water.

Herkenning

De brasem (*Abramis brama*) is een vis die behoort tot de familie van echte karpers (Cyprinidae). Een volwassen brasem is ruitvormig, is afgeplat, heeft een lange aarsvin en een korte puntige rugvin. De vinnen zijn grijs of zwart en nooit gekleurd. De kleur is variabel en hangt sterk samen met de helderheid en begroeiing van het water. Bij helder begroeid water krijgt de brasem een bronzen kleur, in rivieren en troebele plasjes is hij meer zilverachtig met een wat gelige gloed. Ze hebben uitstulpbare onderstandige bek.

In de paaitijd krijgen de mannen witte paaiuitslag, harde wratjes op de kop en kieuwdeksel. Normale lengte is tussen de 40 tot 60 cm, met een gewicht tussen 2 en 4 kilo. Brasems boven de 70 cm komen alleen in specifieke omstandigheden met een lage stand aan brasem voor. De maximale lengte is 90 cm.

Jonge brasems zijn heel slank, zilverachtig, sterk afgeplat en hebben een lange aarsvin en vaak moeilijk te herkennen als brasem.

Voorkomen

In elk water dat groot genoeg is komt in Nederland brasem voor. Ze zwemmen in kleine en grote rivieren, maar ook in sierwater, polderwater en kanalen. Ze houden van voedselrijk, stilstaand of langzaam stromend water.

Voedsel

De brasem is een scholenvis, zelfs de heel grote exemplaren komen nog in kleine groepjes voor. Op gunstige plaatsen graven de brasems gezamenlijk in de modder of het zand, waar ze eetbare bodemdierpjes uitfilteren. Modder en plantendelen worden weer uitgespuugd. Soms schakelen brasems over op watervlooien of andere diertjes in de middelste waterlagen. Ze prefereren de diepere gedeeltes van het water. 's Avonds en 's nachts azen ze wel vaak in ondiep water.

Voortplanting

Brasems paaïen in april, mei en juni. Als de weersomstandigheden verslechteren wordt de paai vaak weer onderbroken om ze later weer te hervatten. Ze paaïen in de oevers en zelfs langs rivierkribben, maar bij voorkeur wordt zeer ondiep water opgezocht. De mannetjes verdedigen kleine territoria, waar ze andere mannetjes uit verjagen. De vrouwtjes produceren afhankelijk van de grootte 90.000 tot 300.000 eitjes. De kleverige eitjes worden bij voorkeur op plantenmateriaal afgezet, bij gebrek daaraan ook op hout of steen. Na het dooierzakstadium vormen de brasems scholen in de oeverzone. Na drie of vier jaar zijn de brasems geslachtsrijp.

Ecologie

Met het verdwijnen van de waterplanten is de snoekstand hard achteruitgegaan, omdat jonge snoeken zich niet meer kunnen verschuilen. Hierdoor treedt een enorm geboorteoverschot van voornamelijk jonge brasems op. Deze jonge brasems eten bovendien het dierlijk plankton op, dat zich met plantaardig plankton pleegt te voeden. Tot een grootte van ca 42 cm zijn de kieuwaanhangsels van de brasem fijn genoeg om watervlooien uit te filteren. Op 'verbrasemd' water lijkt dat ook een magische groottegrens te zijn. Grotere brasems moeten overschakelen op bodemvoedsel zoals muggenlarven, dat niet in voldoende hoeveelheid aanwezig is om de brasem nog verder te laten groeien. Ook andere karperachtigen (voorns) groeien slecht in deze wateren doordat de enorme aantallen vissen niet voldoende voedsel kunnen bemachtigen. Hierdoor neemt de vertroebeling van onze binnenwateren nog meer toe. Grote brasems woelen bovendien - bij het zoeken naar voedsel - de bodem om, zodat naar de bodem gezakte fosfaten opnieuw in circulatie komen. In sommige binnenwateren heeft deze 'verbraseming' tot gevolg gehad, dat vissoorten als snoek, baars en ruisvoorn slecht groeien of verdwijnen.

Terugbrengen van helder en gezond water

Waar te veel brasem voorkomt, helpt in eerste instantie het wegvangen. Tegelijk moeten er maatregelen genomen worden om de hoeveelheid meststoffen in het water terug te dringen, bijvoorbeeld door waterzuivering en verminderen van de veestapel. Hierdoor is het mogelijk dat er weer meer onderwaterplanten kunnen groeien, waardoor roofvissen als snoek en baars terugkeren. Zij houden de brasems in toom. Met minder bodem omwoelende brasems komt er ook weer minder fosfaat (meststof) uit de bodem in het water. Eigenlijk zijn dat soort wateren de wateren met het oorspronkelijke Nederlandse ecosysteem.

Wij helpen je van de wal in de sloot.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk
Delfland

delfland.knnv.nl

Copyright: Natuurlijk Delfland, 2026

Referentie: brasem, Natuurlijk Delfland, 2026

Tekst: Anna Kreffer

Eindredactie: Geert van Poelgeest

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding